

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (ΕΑΔΗΣΥ)

8ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στις 14 Απριλίου 2025 με την εξής σύνθεση: Σπυρίδων Παπαγιαννόπουλος, Πρόεδρος, Αργυρώ Τσουλούφα, Μέλος- Εισηγήτρια και Ευαγγελία Μπατσολάκη, Μέλος.

-Για να εξετάσει την προδικαστική προσφυγή με ημερομηνία 07.03.2025 και με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΕΑΔΗΣΥ **352/11.03.2025** του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» με δ.τ. «...» (στο εξής «η προσφεύγουσα»), που εδρεύει στην ... επί της ... και εκπροσωπείται νόμιμα.

ΚΑΤΑ

- του ... (...) (στο εξής «η αναθέτουσα Αρχή»), που εδρεύει στη ... αρ. ... και εκπροσωπείται νόμιμα.

-της εταιρείας με την επωνυμία «...» (στο εξής η παρεμβαίνουσα), η οποία εδρεύει στην ... οδός ... αρ. ... και εκπροσωπείται νόμιμα.

=====

Με την ανωτέρω προδικαστική προσφυγή, η προσφεύγουσα ζητά να ακυρωθεί η Απόφαση ... της Συνεδρίασης με Αριθ. ... (θέμα...) ..., η ενσωματωθείσα σε αυτή Απόφαση ... της Συνεδρίασης με Αριθ. ... (θέμα...) ... και κάθε συναφής αυτών πράξη, στο πλαίσιο της με Αρ. Πρωτ.: ... Διακήρυξης Ανοικτού Διαγωνισμού μέσω ΕΣΗΔΗΣ με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά -αποκλειστικά βάσει τιμής- για την «...», συνολικού Προϋπολογισμού ... 111.628,40€ χωρίς ΦΠΑ και χωρίς Δικαίωμα Προαίρεσης (122.816,18€ χωρίς ΦΠΑ με δικαίωμα προαίρεσης) CPV: ... καθ' ό μέρος έγινε αποδεκτή η προσφορά της εταιρείας «...» και ανακηρύχθηκε οριστική ανάδοχος, για τους λόγους που αναλύονται στην προσφυγή της.

Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε την Εισηγήτρια.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα.

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο.

1. Για την άσκηση της προσφυγής, έχει καταβληθεί παράβολο ποσού 615,00 ευρώ. Ωστόσο, σύμφωνα με τα άρθρα 363 του ν. 4412/2016 και 5 του πδ 39/2017 και την εκτιμώμενη αξία της ..., μη συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, το νόμιμο παράβολο ανέρχεται σε 600,00€ υπολογιζόμενο με βάση την εκτιμώμενη αξία της ... χωρίς ΦΠΑ **και χωρίς το δικαίωμα προαίρεσης**. Συνεπώς, πρέπει να επιστραφεί στην προσφεύγουσα το ποσό των 15,00€ ως αχρεωστήτως καταβληθέν, ανεξάρτητα από την έκβαση και την αποδοχή ή μη της προδικαστικής προσφυγής της (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ...).

2. Με την με Αρ. Πρωτ.: ... Διακήρυξη της αναθέτουσας Αρχής, προκηρύχθηκε ηλεκτρονικός, ανοικτός διαγωνισμός κάτω των ορίων, για την ανάδειξη αναδόχου για την ... συνολικού Προϋπολογισμού ... 111.628,40€ χωρίς ΦΠΑ και χωρίς Δικαίωμα Προαίρεσης (122.816,18€ χωρίς ΦΠΑ με δικαίωμα προαίρεσης) CPV: ... για ένα έτος. Ως κριτήριο ...ς της ... ορίστηκε αυτό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς αποκλειστικά με βάση την τιμή. Η Διακήρυξη αναρτήθηκε στις 18.10.2024 στο ΚΗΜΔΗΣ (ΑΔΑΜ ...) και στην διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, μέσω του οποίου διενεργείται ο διαγωνισμός με συστημικό α/α ...

3. Ο διαγωνισμός, ενόψει του αντικειμένου του (...), της συνολικής εκτιμώμενης αξίας της ... χωρίς Φ.Π.Α., της νομικής φύσης της αναθέτουσας Αρχής και του χρόνου εκκίνησης της διαγωνιστικής διαδικασίας, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, υπάγεται στις διατάξεις του Βιβλίου IV του ν. 4412/2016 σύμφωνα με το άρθρο 345 του ν. 4412/2016, η δε Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ, ενώπιον της οποίας ασκείται η προσφυγή, είναι αρμόδια για την εξέτασή της.

4. Η προδικαστική προσφυγή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 361, τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 362 του ν. 4412/2016, την παρ. 1 εδ. α) του άρθρου 4 και την παρ. 2 του άρθ. 8 του πδ 39/2017 έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα και παραδεκτά, αφού κατατέθηκε στις 07-03-2025 στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, λαμβανομένου υπόψη ότι η προσβαλλόμενη απόφαση κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα στις 27-02-2025 μέσω της «Επικοινωνίας» του ΕΣΗΔΗΣ. Η προδικαστική προσφυγή ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του ΠΔ 39/2017 και κοινοποιήθηκε από την προσφεύγουσα στην ΕΑΔΗΣΥ με

μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 07.03.2025 και από την αναθέτουσα αρχή σε όλους τους ενδιαφερομένους, μέσω ΕΣΗΔΗΣ, ομοίως στις 07.03.2025. Η προσφεύγουσα ως συμμετέχουσα στην διαγωνιστική διαδικασία, της οποίας η προσφορά έγινε αποδεκτή, όπως και αυτή της παρεμβαίνουσας και ήδη ανακηρυχθείσας οριστικής ανάδοχου, θεμελιώνει έννομο συμφέρον για την άσκηση προδικαστικής προσφυγής κατά της προσβαλλόμενης ως βλαπτόμενη, κατά το μέρος που αφορά στην αποδοχή της προσφοράς έτερου συνδιαγωνιζομένου, ερειδόμενο στη ζημία της από τυχόν παράνομη συμμετοχή τρίτου στον διαγωνισμό και στο επιδιωκόμενο όφελος από την απόρριψη της προσφοράς του (βλ. ΕΑ ΣτΕ 1216/2006, πρβλ ΕΑ ΣτΕ 512/2002, 517/2001), επιδιώκοντας εύλογα να της ανατεθεί η συγκεκριμένη σύμβαση.

5. Με την Πράξη του Προέδρου του 8ου Κλιμακίου με αριθμό 416/2025, ορίσθηκε η εισηγήτρια και η ημερομηνία συζήτησης, ενώ η αναθέτουσα Αρχή υπέβαλε εμπρόθεσμα στην ΕΑΔΗΣΥ στις 21.03.2025 τις απόψεις της επί της προσφυγής, τις οποίες κοινοποίησε και στους ενδιαφερόμενους μέσω της «Επικοινωνίας» του ΕΣΗΔΗΣ. Η παρεμβαίνουσα υπέβαλε στις 13.03.2025 εμπρόθεσμα, με έννομο συμφέρον και παραδεκτά την παρέμβασή της για την διατήρηση της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης, η δε αναθέτουσα αρχή κοινοποίησε την παρέμβαση στις 14.03.2025 μέσω του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού.

6. Στον ανωτέρω διαγωνισμό, υπέβαλε προσφορά η προσφεύγουσα, καθώς και άλλες τρεις εταιρίες. Ήτοι:

--

Με το πρακτικό αρ. ... , η Επιτροπή του διαγωνισμού εισηγήθηκε την απόρριψη της προσφοράς της εταιρίας «...» και έκανε αποδεκτές τις προσφορές των λοιπών εταιριών, μεταξύ αυτών και της προσφεύγουσας. Με το πρακτικό αρ. ... , η Επιτροπή του διαγωνισμού εισηγήθηκε την απόρριψη της οικονομικής προσφοράς του οικονομικού φορέα «...» με δ.τ. «...», και την κατακύρωση της διαγωνιστικής διαδικασίας στην εταιρία της παρεμβαίνουσας. Τα ως άνω πρακτικά επικυρώθηκαν με την Απόφαση ... της Συνεδρίασης Αριθ. ... (θέμα...) ... Με το πρακτικό αρ. ..., η Επιτροπή του διαγωνισμού εισηγήθηκε την οριστική κατακύρωση της διαγωνιστικής διαδικασίας στην εταιρία «...». Το ως άνω πρακτικό επικυρώθηκε με την Απόφαση ... της Συνεδρίασης Αριθ. ... (θέμα...)... Όλες οι ως άνω αναφερόμενες αποφάσεις και πρακτικά της αναθέτουσας Αρχής κοινοποιήθηκαν στην προσφεύγουσα στις 27-02-2025. Κατά της τελευταίας απόφασης ... στην οποία ενσωματώνεται και η προηγούμενη απόφαση ... της αναθέτουσας, στρέφεται η προσφεύγουσα και ζητά την ακύρωσή της καθ' ο μέρος έγινε αποδεκτή η προσφορά της εταιρίας «...» και ανακηρύχθηκε αυτή οριστική ανάδοχος.

7. Με τον πρώτο προβαλλόμενο λόγο της προσφυγής η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η προσφορά της παρεμβαίνουσας είναι παράνομη διότι υφίσταται εσφαλμένος τρόπος υπολογισμού του ... κάτι το οποίο συμπαρασύρει και τον υπολογισμό της εργοδοτικής εισφοράς ... (...). Αναλυτικότερα, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι σύμφωνα με τη Διακήρυξη και τον πίνακα ωρών και σημείων ..., προκύπτει αδιαμφισβήτητα ότι ο αριθμός του ... για την νόμιμη, ορθή και προσήκουσα εκτέλεση υπό ... ανέρχεται τουλάχιστον στους ... Από την επισκόπηση της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας εταιρείας «...» προκύπτει ότι στο πεδίο «...» δηλώνει μόλις ... Περαιτέρω, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι με δεδομένο ότι ο απαιτούμενος νόμιμος αριθμός ... στο επίμαχο ... ανέρχεται σε τουλάχιστον ... αυτοδικαίως συνεπάγεται ότι η... (...) σε καμία περίπτωση δεν δύναται να ανέρχεται στο ποσό των 100,00 ευρώ για όλη τη διάρκεια της ... αλλά και ενδεχομένως του δικαιώματος προαίρεσης.

Επί του ανωτέρω πρώτου προβαλλόμενου λόγου της προσφυγής, λεκτέα τα ακόλουθα:

8. Ο ν. 4412/2016 (ΦΕΚ Α' 147) προβλέπει στο **άρθρο 18 παρ. 2** ότι: «Κατά την εκτέλεση των δημόσιων συμβάσεων, οι οικονομικοί φορείς τηρούν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπισθεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α'. Η τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων ελέγχεται και βεβαιώνεται από τα όργανα που επιβλέπουν την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και ... που ενεργούν εντός των ορίων της ευθύνης και της αρμοδιότητάς τους». Περαιτέρω, ο ν. **3863/2010** (ΦΕΚ Α' 115) προβλέπει στο **άρθρο 68 παρ. 1**, όπως, η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 22 του Ν. 4144/2013 (ΦΕΚ Α' 88), ότι: «1. Η εκάστοτε αναθέτουσα αρχή, δηλαδή το Δημόσιο, τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), οι φορείς και οι οργανισμοί του δημόσιου τομέα, όπως αυτός προσδιορίζεται από τις οικείες διατάξεις, η οποία (αρχή) αναθέτει απευθείας ή προκηρύσσει διαγωνισμό για την ... καθαρισμού ή/και ... (εργολάβοι) να αναφέρουν στην προσφορά τους, εκτός των άλλων, τα εξής: α) Τον αριθμό των ... που θα απασχοληθούν στο ... β) Τις ημέρες και τις ώρες γ) Τη συλλογική σύμβαση ... στην οποία τυχόν υπάγονται οι δ) Το ύψος των του προϋπολογισμένου ποσού που αφορά τις πάσης φύσεως νόμιμες αποδοχές αυτών των ε) Το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών με βάση τα προϋπολογισθέντα ποσά. στ)....Οι εταιρείες ... καθαρισμού ή/και ... (εργολάβοι) υποχρεούνται, με ποινή αποκλεισμού, να εξειδικεύουν σε χωριστά κεφάλαια της προσφοράς τους τα ως άνω στοιχεία. Στην προσφορά τους πρέπει να υπολογίζουν εύλογο ποσοστό ... κόστους ... τους, των αναλώσιμων, του εργολαβικού τους κέρδους και των νόμιμων υπέρ Δημοσίου και τρίτων κρατήσεων. Επιπροσθέτως, υποχρεούνται να επισυνάπτουν στην προσφορά αντίγραφο της συλλογικής στην οποία τυχόν υπάγονται οι ...». Στις διατάξεις του **άρθρου 89 παρ. Γ του ν.3996/2011** (Α' 170) ορίζονται τα εξής: «Σύσταση «...» 1. Στον Οργανισμό Εργατικής Εστίας (Ο.Ε.Ε.) συνιστάται λογαριασμός με τίτλο «...» (...) με οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια. Πόροι του ... είναι η εργοδοτική εισφορά είκοσι (20) ευρώ ετησίως για κάθε ..., η οποία εισπράττεται με τις τακτικές εισφορές του ... 2. Σκοπός του ... είναι η οργάνωση

και η εφαρμογή προγραμμάτων φιλοξενίας σε θερινές κατασκηνώσεις των παιδιών χαμηλόμισθων ... και ανέργων. 3..... 4.... 5. Για την κάλυψη της ... αυτής θεσπίζεται ετήσια εργοδοτική εισφορά είκοσι (20) ευρώ ανά ...». Κατ' εξουσιοδότηση αυτής της διάταξης εκδόθηκε η **23411/2131/30-12-2012 (ΦΕΚ Β' 29) απόφαση του Υπουργού και του Υφυπουργού ... και Κοινωνικής Ασφάλισης**, με την οποία καθορίστηκαν οι διαδικασίες εισπραξης, ελέγχου, διαχείρισης, διάθεσης και δικαιολόγησης των κονδυλίων του ... αυτού. Πόρος του ... ορίστηκε, μεταξύ άλλων, ετήσια εργοδοτική εισφορά είκοσι ευρώ ανά ... με σχέση ... ιδιωτικού δικαίου, που εισπράττεται από το ΙΚΑ ταυτόχρονα και παράλληλα με τις τακτικές υπέρ του Οργανισμού Εργατικής Εστίας εισφορές μηνός Αυγούστου. Τέλος, με το **άρθρο 34 του ν.4144/2013 (Α' 88)** συστάθηκε στον Ο.Α.Ε.Δ. κλάδος με την επωνυμία «Λογαριασμός Κοινωνικής Πολιτικής», ο οποίος στη συνέχεια ενοποιήθηκε με τον Κλάδο με την επωνυμία «Λογαριασμός για την Απασχόληση και την Επαγγελματική Κατάρτιση» και δημιουργήθηκε ο «Ενιαίος Λογαριασμός για την Εφαρμογή Κοινωνικών Πολιτικών» (Ε.Λ.Ε.Κ.Π.) και με τις διατάξεις της παρ.4 γ' του ίδιου άρθρου ορίστηκε ότι τα προβλεπόμενα από την περίπτωση Γ του άρθρου 89 του ν. 3996/2011, όπως εξειδικεύτηκαν στην προπαρατεθείσα υπουργική απόφαση, έσοδα του ..., αποτελούν πόρο του νεοσυσταθέντος Ε.Λ.Ε.Κ.Π. Συγχρόνως, στην υπ' αριθμόν **391/2022 εγκύκλιο του e-ΕΦΚΑ** προβλέπεται ότι «Μεταξύ των άλλων πόρων του ..., ορίστηκε η ετήσια εργοδοτική εισφορά είκοσι (20) ευρώ ανά ... με σχέση εξαρτημένης ... ιδιωτικού δικαίου, καταβλητέα από τους εργοδότες οι οποίοι καταβάλουν και εισφορές υπέρ του Οργανισμού Εργατικής Εστίας (Ο.Ε.Ε.). Η εν λόγω εισφορά συνιστά ξεχωριστό λογαριασμό προς διαχωρισμό των λοιπών εισπρακτέων εισφορών υπέρ του Ο.Ε.Ε. από τον e-Ε.Φ.Κ.Α., ο οποίος τελευταίος υποχρεούται να αποδίδει άμεσα την εν λόγω καταβαλλόμενη εργοδοτική εισφορά στον Ε.Λ.Π.Κ., προκειμένου να εξασφαλίζεται η υλοποίηση των κατασκηνωτικών προγραμμάτων εκάστου έτους. Η υποχρέωση καταβολής της ετήσιας εργοδοτικής εισφοράς των είκοσι (20) ευρώ ανά ..., εισπράττεται από τον e-Ε.Φ.Κ.Α., ταυτόχρονα και παράλληλα με τις τακτικές εισφορές υπέρ του Ο.Ε.Ε., μηνός Αυγούστου και έχει εφαρμογή και στις περιπτώσεις των νέων κατηγοριών ασφαλισμένων, που προβλέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 38 και 40 του Ν.4387/2016, όπως ισχύει».

9. Στους επίμαχους για την εξέταση της προδικαστικής προσφυγής όρους της ένδικης διακήρυξης, η οποία αποτελεί το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού και ως κανονιστική πράξη, δεσμεύει τόσο τους τρίτους, προς τους οποίους απευθύνεται, όσο και τον αναθέτοντα φορέα που υποχρεούται μέχρι τέλους της διαδικασίας του διαγωνισμού να εφαρμόζει τους όρους της (βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΣΤΕ 2287/2022, 1647/2022, 1217/2018, σκ. 5), προβλέπεται ότι :

«1.3 Συνοπτική Περιγραφή φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της

*Αντικείμενο της ... είναι η «... ». Οι παρεχόμενες ... κατατάσσονται στους ακόλουθους κωδικούς του Κοινού Λεξιλογίου δημοσίων συμβάσεων (CPV) : ... Προσφορές υποβάλλονται για το σύνολο των Η συνολική αξία της υπό ... ανέρχεται στο ποσό των εκατό έντεκα χιλιάδων εξακοσίων είκοσι οκτώ ευρώ και σαράντα λεπτών (111.628,40€) χωρίς ΦΠΑ (138.419,22€ με ΦΠΑ). Επιπλέον προβλέπεται δικαίωμα προαίρεσης εκτιμώμενης αξίας έντεκα χιλιάδων εκατό ογδόντα επτά ευρώ και εβδομήντα οκτώ λεπτών (11.187,78€) χωρίς ΦΠΑ (13.872,85€ με ΦΠΑ) και η συνολική εκτιμώμενη αξία της ... ανέρχεται στο ποσό των εκατό πενήντα δύο χιλιάδων διακοσίων ενενήντα δύο ευρώ και έξι λεπτών (152.292,06€) συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 24 % (προϋπολογισμός χωρίς ΦΠΑ: 122.816,18€, ΦΠΑ: 29.475,88€). Χρηματοδότηση: Τακτικός Προϋπολογισμός. Ανάλυση: [...]. Κατά τη διάρκεια της ισχύος της ... διατηρεί το δικαίωμα να αυξήσει μονομερώς (δικαίωμα προαίρεσης) **επί των συνολικών 8.684 προσυπολογιζόμενων ωρών**, μέχρι και 870 ώρες (ποσοστό 10,00%) με αντίστοιχη αύξηση του τιμήματος και με αντίστοιχη τροποποίηση της σχετικής ..., σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις του άρθρου 132 του Ν.4412/2016. Η άσκηση δικαιώματος της προαίρεσης επιτρέπεται να γίνει μόνο μέσα στα χρονικά όρια της ... Η αξία του δικαιώματος προαίρεσης ανέρχεται στο ποσό των οκτώ χιλιάδων τριάντα τεσσάρων ευρώ και ογδόντα δύο λεπτών (11.187,78€) χωρίς ΦΠΑ (13.872,85€ με ΦΠΑ) Η οικονομική ανάλυση του δικαιώματος της προαίρεσης περιγράφεται στο Παράρτημα Ι της παρούσης. Επίσης προβλέπεται δικαίωμα προαίρεσης που αφορά στη δυνατότητα μείωσης **των προσυπολογιζόμενων 8.684 ωρών**, σε ποσοστό έως 10,00% ανάλογα με τις ανάγκες του ..., με αντίστοιχη μείωση του τιμήματος και με αντίστοιχη τροποποίηση της σχετικής ..., σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις του άρθρου 132 του Ν.4412/2016. Η άσκηση δικαιώματος της προαίρεσης επιτρέπεται να γίνει μόνο μέσα στα χρονικά όρια της ... Η διάρκεια της ... ορίζεται*

σε ένα (1) έτος. Αναλυτική περιγραφή του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της ... δίδεται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι, της παρούσας διακήρυξης...». Στο δε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι της Διακήρυξης προβλέπεται: **«ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – Αναλυτική Περιγραφή Φυσικού και Οικονομικού Αντικειμένου της Για τις ημέρες της ..., απαιτούνται 8.684 εργατοώρες ..., οι οποίες θα κατανέμονται και θα πραγματοποιούνται, μετά από υπόδειξη του αρμοδίου υπαλλήλου για την ..., ο οποίος και θα γνωστοποιεί εγκαίρως τούτο στον Ανάδοχο του ... Διευκρινίζεται ρητά ότι δίνεται η δυνατότητα στην Αναθέτουσα Αρχή, σε περίπτωση που προκύψει ανάγκη λόγω διαφοροποίησης του προγραμματισμού ..., να αντλήσει ώρες από τις ως άνω αναφερόμενες κατηγορίες, σε περίπτωση που εξαντληθούν οι ώρες των άλλων κατηγοριών (π.χ. άντληση ωρών από την κατηγορία 2 στην περίπτωση εξάντληση των ωρών της κατηγορίας 1)...** Για το δικαίωμα προαίρεσης του έτους, απαιτούνται 870 εργατοώρες ..., οι οποίες θα κατανέμονται και θα πραγματοποιούνται, μετά από υπόδειξη του αρμοδίου υπαλλήλου για την εποπτεία του ... ο οποίος και θα γνωστοποιεί εγκαίρως τούτο στον Ανάδοχο του ...». Στο άρθρο **2.4.4 Περιεχόμενα Φακέλου «Οικονομική Προσφορά» / Τρόπος σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών** προβλέπεται ότι: «Η Οικονομική Προσφορά συντάσσεται με βάση το αναγραφόμενο στην παρούσα κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, βάσει της τιμής. Η τιμή της παρεχόμενης ... δίνεται σε ευρώ ανά μονάδα. Στην τιμή περιλαμβάνονται οι υπέρ τρίτων κρατήσεις, ως και κάθε άλλη επιβάρυνση, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α., για την ... στον τόπο και με τον τρόπο που προβλέπεται στα έγγραφα της ... Η τιμή θα έχει υπολογισθεί στα πλαίσια της Εθνικής Γενικής Συλλογικής ... (Ε.Γ.Σ.Σ.Ε.), που αφορά τους ... στις ιδιωτικές επιχειρήσεις ... και τους κανόνες της εργατικής νομοθεσίας και δε θα υπολείπεται των κατωτάτων ορίων της Εθνικής Συλλογικής Οι τιμές της προσφοράς είναι σταθερές και δεσμευτικές για τον ανάδοχο για όλη τη διάρκεια της ... Αποκλείεται η αναπροσαρμογή ή αναθεώρηση των τιμών της προσφοράς ή οποιαδήποτε αξίωση του αναδόχου πέραν του αντιτίμου για τις ... που θα παρέχει στο ... βάσει των τιμών της προσφοράς του και θα ισχύουν και θα δεσμεύουν τον Ανάδοχο, μέχρι την πλήρη εκτέλεση της ... Απαράβατος όρος με ποινή αποκλεισμού, είναι η Οικονομική προσφορά να περιλαμβάνει βάσει του ν. 3863/2010, άρθρο 68 («...») όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 22

του ν. 4144/13, άρθρο 39 του ν.4488/2017 σε χωριστό κεφάλαιο της οικονομικής προσφοράς τα κάτωθι στοιχεία: 1) Τον αριθμό των ... που θα απασχοληθούν στο ... 2) Τις ημέρες και τις ώρες 3) Τη συλλογική σύμβαση ... στην οποία τυχόν υπάγονται οι ... (την οποία θα υποβάλλουν ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ στο σύστημα και θα προσκομίσουν σε αντίγραφο) 4) Το ύψος του προϋπολογισμένου ποσού που αφορά τις πάσης φύσεως νόμιμες αποδοχές αυτών των (Το εργατικό κόστος θα είναι σύμφωνα και με τις ώρες και το ... που έχουν δηλώσει οι υποψήφιοι ανάδοχοι. Το εργατικό κόστος θα πρέπει να υπολογισθεί στη βάση του συμβατικού ημερομισθίου που προβλέπεται από την οικεία Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασία (Ε.Γ.Σ.Σ.Ε.), τις ανάλογες προσαυξήσεις τους (οι οποίες σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι κατώτερες των προβλεπόμενων από την οικεία Κ.Σ.Σ.Ε.), τα επιδόματα κ.λπ.) 5) Το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών με βάση τα προϋπολογισθέντα ποσά των αποδοχών. 6) Το Εύλογο ποσοστό ... 7) Το εργολαβικό τους κέρδος και 8) Τις νόμιμες, υπέρ Δημοσίου και τρίτων, κρατήσεις. Επισημαίνουμε ότι οι συμμετέχοντες για την αναφορά στην προσφορά τους, των παραπάνω στοιχείων πρέπει να λάβουν υπόψη τους **τις ημέρες και ώρες** ..., όπως αυτές έχουν προκαθοριστεί από το ..., που διενεργεί το διαγωνισμό. Η οικονομική προσφορά θα πρέπει να είναι σύμφωνη με το ΕΝΤΥΠΟ «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ» που περιλαμβάνεται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ της παρούσας διακήρυξης. Η Επιτροπή του Διαγωνισμού, διατηρεί το δικαίωμα να ζητήσει από τους συμμετέχοντες, στοιχεία απαραίτητα για την τεκμηρίωση του εύλογου ή μη των προσφερόμενων τιμών, οι δε συμμετέχοντες υποχρεούνται να παρέχουν αυτά. Η ευθύνη όμως για την ακρίβεια των αναφερομένων βαρύνει αποκλειστικά τον Υποψήφιο Ανάδοχο. Οικονομικές προσφορές που δεν καλύπτουν τουλάχιστον το κόστος των αμοιβών και της ασφάλισης του ... που θα χρησιμοποιηθεί, λαμβάνοντας υπ' όψιν την ισχύουσα, κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς, οικεία Συλλογική Σύμβαση των ... σε Ιδιωτικές Εταιρίες-Επιχειρήσεις ... όλης της χώρας και δεν πληρούν τους όρους υγιεινής και ... των ... κ.λπ., καθώς και τα άλλα νόμιμα κόστη δεν θα γίνουν δεκτές. Επίσης, διευκρινίζεται ότι προσφορές που δεν θα καλύπτουν τα διάφορα άλλα κόστη (λειτουργικά έξοδα, εργολαβικό κέρδος και κρατήσεις υπέρ τρίτων) θα απορρίπτονται, ως τυπικά απαράδεκτες και δεν θα αξιολογούνται. Ως απαράδεκτες θα απορρίπτονται προσφορές στις οποίες: α) δεν δίνεται τιμή σε

ΕΥΡΩ ή καθορίζεται σχέση ΕΥΡΩ προς ξένο νόμισμα, β) δεν προκύπτει με σαφήνεια η προσφερόμενη τιμή, με την επιφύλαξη του άρθρου 102 του ν. 4412/2016 και γ) η τιμή υπερβαίνει τον προϋπολογισμό της ... που καθορίζεται και τεκμηριώνεται από την αναθέτουσα αρχή107 στο Παράρτημα Ι της παρούσας διακήρυξης. Στην οικονομική προσφορά θα πρέπει να επιλέγεται με σαφήνεια ένας από τους τρόπους πληρωμής που περιγράφονται στην παρ. (5.1) της παρούσας διακήρυξης».

10. Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από την μελέτη του φακέλου της υπό κρίση υπόθεσης και δη από την υποβληθείσα οικονομική προσφορά της παρεμβαίνουσας σε συνδυασμό με τις εφαρμοζόμενες από την Διακήρυξη διατάξεις προκύπτουν τα εξής: Η παρεμβαίνουσα έχει δηλώσει στην οικονομική προσφορά της ότι για τις ... , το οποίο δεν σημαίνει ότι θα ... όμως ο εν τέλει χρόνος ... θα ισοδυναμεί με την πλήρη, άνευ υπερωριών απασχόληση, που αντιστοιχεί ... Η εν λόγω Διακήρυξη, άλλωστε, δεν προσδιορίζει τον αριθμό των απαιτούμενων ... αλλά τις απαιτούμενες μέρες και ώρες Συνεπώς, νομίμως η εταιρία της υπολόγισε όλα τα επιμέρους εργατικά κόστη, μεταξύ των οποίων την εισφορά υπέρ ...,και δεν είχε υποχρέωση να την υπολογίσει για περισσότερους ... (βλ.ad hoc ΔΕφ Αθ 410/2018, 249/2021 απόφαση ... Εφετείου Αθηνών (σε συμβ.) ΑΕΠΠ 719/2018, 396/2018). Δηλαδή, με βάση το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού, έχει υπολογιστεί ένα σύνολο ωρών ..., το οποίο ανά πάσα στιγμή διαφοροποιείται και ενημερώνεται η εταιρεία ... από τον αρμόδιο υπάλληλο του ... Εξ αυτού του λόγου δε και η τιμή που ζητά η αναθέτουσα αρχή είναι η τιμή ανά ώρα. Συγκεκριμένα, για την μέλλουσα να υπογραφεί σύμβαση η αναθέτουσα αρχή έχει προϋπολογίσει στη Διακήρυξη 8.684 ώρες και για το δικαίωμα προαίρεσης 870 ώρες. Με βάση τις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας, ο κάθε εργάζεται επί 40 ώρες την εβδομάδα. Οι εβδομάδες του έτους είναι 52,14 (365/7). Οι ετήσιες ώρες του κάθε ... είναι $40 * 52,14 = 2.085,6$. Συνεπώς για την ετήσια διάρκεια της ... έχουμε $8.684 \text{ ώρες} / 2.085,6 = 4,163789797$... και για το δικαίωμα προαίρεσης έχουμε $870 \text{ ώρες} / 2,085,6 = 0,417146145$. Άρα συνολικά $4,163789797 + 0,417146145 = 4,580935942$. Επομένως, αποδεικνύεται ότι τα ελάχιστα απαιτούμενα ... για την εκτέλεση του συνόλου της ... (...) είναι 4,580935942. Η παρεμβαίνουσα, όπως αποδεικνύεται από τα έγγραφα της προσφοράς της, στρογγυλοποιώντας τον

τελευταίο αριθμό προς τα πάνω (ως μη όφειλε στην πραγματικότητα), έχει υπολογίσει τα εργατικά κόστη, και δη την εισφορά υπέρ του Ε.Λ.Π.Κ. για ..., ήτοι όσον αφορά την εισφορά ... * 20,00€ = 100,00€.

Συνεπώς, η εταιρεία έχει υπερκαλύψει τις απαιτήσεις του ... και κατ' επέκταση και την εισφορά υπέρ του Ε.Λ.Π.Κ., καθότι υπολόγισε κόστος εισφοράς ... (αριθμός μεγαλύτερος από τον απαιτούμενο για την κάλυψη των ωρών της ...). Η προσφεύγουσα εσφαλμένα υπολαμβάνει ότι οι ... με βάση τους οποίους διαμόρφωσε την οικονομική προσφορά της η παρεμβαίνουσα ισοδυναμούν αναγκαστικά με ... σε φυσική παρουσία. Στην πραγματικότητα στη σύμβαση θα μπορούσαν να απασχοληθούν και περισσότερα ... σε φυσική παρουσία. Κρίσιμο, όμως, είναι εν προκειμένω ότι ο εν τέλει χρόνος ... θα ισοδυναμεί με

την πλήρη, άνευ υπερωριών απασχόληση, που αντιστοιχεί ... και έτσι υπολογίστηκαν όλα τα εργατικά και ασφαλιστικά κόστη, συμπεριλαμβανομένης της εισφοράς υπέρ ..., Ακόμα κι αν στη σύμβαση απασχοληθούν ... σε φυσική παρουσία, δεν σημαίνει ότι θα απασχολούνται όλοι με πλήρες θωρο στο πλαίσιο της παρούσας ..., διότι οι ώρες ... καλύπτονται από ... (και μάλιστα κατά στρογγυλοποίηση) ... Συνεπώς, ... και το αντίστοιχο κόστος ... θα βαρύνει εκείνη τη σύμβαση, και όχι την παρούσα, όπως βάσιμα υποστηρίζει η παρεμβαίνουσα. Λ.χ. ... , οπότε το κόστος εισφοράς ... θα είναι συνολικά 20 ευρώ και θα επιμεριστεί αναλογικά σε καθένα από αυτά ... Υπό την αντίθετη εκδοχή της προσφεύγουσας, ότι δηλαδή θα έπρεπε να υπολογιστεί το συνολικό κόστος ... για ένα κόστος που θα έπρεπε εν τέλει να πληρωθεί μόνο 1 φορά (θα επιβαρυνόταν δηλαδή με 60 ευρώ, ενώ το πραγματικό κόστος για έναν ... είναι 20 ευρώ, ασχέτως αν απασχολείται σε περισσότερες συμβάσεις). Άλλωστε, η συμπλήρωση κατά ένα ποσοστό του ωραρίου ... με σχέση εξαρτημένης στην κρινόμενη σύμβαση δεν συνεπάγεται ότι δεν μπορεί να καλυφθεί από ... στην οποία ο εν λόγω ... δύναται να απασχολείται κατά το υπόλοιπο ποσοστό του ωραρίου του και για τον οποίο η εταιρία θα επιβαρυνθεί μία φορά το ποσό των €20 υπέρ ... στη μία και μόνη αναλυτική περιοδική της δήλωση απασχολουμένων που θα υποβάλει στον αρμόδιο ασφαλιστικό φορέα. Τα παραπάνω έχουν κριθεί και νομολογιακά τόσο από την ΕΑΔΗΣΥ όσο και από τα αρμόδια δικαστήρια (βλ. ενδεικτ. ΔΕφΑΘ 410/2018 σκ.7, ΑΕΠΠ 719/2018, 396/2018, ΔΕφΑΘ 249/2021 σκ.11, όπου : «11.Επειδή, ακολούθως, η αιτούσα, με την κρινόμενη αίτηση, επαναφέρει τον ισχυρισμό που πρόβαλε ενώπιον της Α.Ε.Π.Π., και υποστηρίζει, ότι η εταιρεία «...» έχει υπολογίσει εσφαλμένα το κόστος υπέρ ... ειδικότερα δε ότι η εταιρεία «...» έχει υπολογίσει 5,2 ... x 20,00 € ετησίως ανά άτομο = 104,00 € X 2 έτη εκτέλεσης του ... = 208,00€ κόστος υπέρ εισφοράς ... όμως τους υπολογισμούς αυτούς δεν θα έπρεπε να τους κάνει για 5,2 ..., τα οποία έχει υπολογίσει, αλλά για 6 ... διότι τόσα πραγματικά θα απασχολήσει για την εκτέλεση των ... της δημοπρατούμενης ... αναγόμενων σε πλήρη θωρη πενθήμερη απασχόληση. Όμως, ο ισχυρισμός αυτός δεν πιθανολογείται σοβαρά ως βάσιμος. Και τούτο, διότι η δήλωση ... 5,2 ατόμων δε σημαίνει ότι οπωσδήποτε θα απασχοληθούν 6 ..., εκ των οποίων ο ένας ... με μερική απασχόληση, αλλά ότι ο ανάδοχος δύναται να απασχολήσει οποιονδήποτε αριθμό ..., όμως ο εν τέλει χρόνος ... θα ισοδυναμεί με την πλήρη,

άνευ υπερωριών απασχόληση, που αντιστοιχεί σε 5,2 φορές αυτήν του ενός ... Ως εκ τούτου, η εισφορά υπέρ ... καταβάλλεται άπαξ κάθε έτος ανά ..., και όχι ανά συναφθείσα σύμβαση, και συνεπώς θα πρέπει να υπολογίζεται το ποσό που αντιστοιχεί σε αυτήν για κάθε ..., ακόμα και κατά το ποσό που αναλογεί στα 0,2 ... Συνεπώς, ο ανωτέρω λόγος πρέπει να απορριφθεί.»). Εν όψει όλων των ανωτέρω, ο πρώτος λόγος της υπό κρίση προσφυγής προβάλλεται αβάσιμα και πρέπει να απορριφθεί.

11. Με τον **δεύτερο λόγο** η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η προσφορά της παρεμβαίνουσας είναι απορριπτέα ως ασυνήθιστα χαμηλή ως προς το δηλωθέν διοικητικό κόστος και η αναθέτουσα αρχή δια των προσβαλλομένων πράξεών της με τις οποίες θεώρησε νόμιμη και επαρκή ως προς το διοικητικό κόστος υπερέβη τα άκρα όρια της διακριτικής της ευχέρειας και για αυτό οι προσβαλλόμενες πράξεις είναι ακυρωτές. Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η εταιρεία ... δήλωσε συνολικό διοικητικό κόστος ύψους μόλις 177,00 ευρώ για όλη τη διάρκεια της ..., ήτοι του ενός έτους, αλλά και του δικαιώματος προαίρεσης. Πιο ειδικά υποστηρίζει ότι το ποσό των 177,00 ευρώ για διοικητικό κόστος δεν μπορεί να καλύψει τουλάχιστον τις εξής δαπάνες: 1) Κόστος εγγυητικών συμμετοχής, το οποίο υπολογίζει σε 31,15 ευρώ. 2) Κόστος έκδοσης και διατήρησης ISO: Σύμφωνα με τον όρο 2.2.7 της Διακήρυξης η συμμετοχή στο διαγωνισμό απαιτεί πέντε ISO. Το ελάχιστο αναλογικό κόστος έκδοσης και διατήρησης των ανωτέρω ISO σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι μηδενικό και συνεπώς θα πρέπει να «χρεωθεί» αναλογικά στη σύμβαση σύμφωνα με τον λόγο/κλάσμα αξία ... προς ετήσιο τζίρο. 3) Κόστος εγγυητικής καλής εκτέλεσης: Σύμφωνα με το άρθρο 4.1 η εγγυητική καλής εκτέλεσης είναι 4% επί της εκτιμώμενης αξίας της ... ευρώ, ήτοι εν προκειμένω σε $4\% \times 107.371,14$ ευρώ (προσφορά ...) = 4.294,84 ευρώ και πρέπει να διατηρηθεί σε ισχύ για τουλάχιστον 12 μήνες διάρκεια ... Βάσει των χρεώσεων που ισχύουν στο Ταμείο Παρακαταθηκών κατά την τρέχουσα περίοδο το κόστος εγγυητικής υπολογίζεται ως εξής: $0,5\% \times 4.294,84 = 21,47$ ευρώ καθώς και το πάγιο τέλος έκδοσης της εγγυητικής, το οποίο ανέρχεται στο ποσό των 20,00 ευρώ. Συνεπώς, για την εγγυητική καλής εκτέλεσης απαιτούνται 41,47 ευρώ. 4) Κόστος ... : Το προκείμενο κόστος δεν μπορεί να είναι μικρότερο των 35 ευρώ βάσει των ατόμων που θα απασχοληθούν και της σχετικής νομοθεσίας περί ...

Σημειώνεται ότι βάσει του ν. 3850/2010 απαιτούνται 0,4 ώρες ... και 0,4 ώρες ... ανά έτος. Το ... απαιτεί τουλάχιστον ..., συνεπώς η χρέωση ... είναι τουλάχιστον $10 \times 0,4 \times 5$ ευρώ η ώρα (η χαμηλότερη στην οικεία αγορά), δηλαδή 20 ευρώ. Το ελάχιστο κόστος ... είναι $10 \times 0,4 \text{ ώρες} \times 7,5 \text{ ευρώ/ώρα}$, συνεπώς 30 ευρώ. 5) Κόστος έκδοσης και διατήρησης ασφαλιστήριου συμβολαίου. Όπως προκύπτει από το κοινοποιηθέν, από την ίδια την παρεμβαίνουσα, στα πλαίσια προσκόμισης δικαιολογητικών κατακύρωσης, ασφαλιστήριο που διαθέτει, με εκτιμώμενο ετήσιο τζίρο 6.500.000,00 ευρώ, το κόστος έκδοσής του ανέρχεται στο ποσό των 34.861,87 ευρώ. Ανεξάρτητα από το χρόνο έκδοσής του αλλά και την τυχόν ήδη εξόφλησή του, η κατοχή ασφαλιστήριου συμβολαίου αποτελεί, επί ποινή απαραδέκτου, απαραίτητη προϋπόθεση συμμετοχής στην επίμαχη διαγωνιστική διαδικασία και συνεπώς θα πρέπει να υπολογίζεται κατά τον υπολογισμό του ... κόστους, το αναλογικό ποσοστό επιβάρυνσης επί αυτού. Σημειώνει περαιτέρω ότι δεν γίνεται αναφορά σε άλλες απαραίτητες δαπάνες διοικητικής οργάνωσης (...κλπ...), οι οποίες δεν μπορεί βάσει του νόμου και της νομολογίας να είναι μηδενικές και οι οποίες πρέπει να συνυπολογίζονται τουλάχιστον αναλογικά στην υπό εκτέλεση σύμβαση. Τέλος, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η αναθέτουσα Αρχή όφειλε (δέσμια αρμοδιότητα) να ανιχνεύσει το καταρχήν και προδήλως ασυνήθιστα χαμηλό διοικητικό κόστος στην προσφορά της παρεμβαίνουσας, το οποίο γεννά αμφιβολίες για την ικανότητα να οδηγήσει στην ορθή εκτέλεση της ... και να καλέσει την εταιρεία ... να αιτιολογήσει το διοικητικό της κόστος με συγκεκριμένα αποδεικτικά μέσα. Η παράλειψη αυτή της αναθέτουσας αποτελεί παράνομη πράξη της, η οποία οδηγεί στην ακυρότητα των προσβαλλομένων πράξεων.

Επί του δεύτερου λόγου της προσφυγής, λεκτέα τα παρακάτω:

12. Οι διατάξεις του **άρθρου 3.1.2.1.γ' της Διακήρυξης** («...γ) Στη συνέχεια η Επιτροπή Διαγωνισμού προβαίνει στην αξιολόγηση των οικονομικών προσφορών των προσφερόντων, των οποίων τα δικαιολογητικά συμμετοχής και η τεχνική προσφορά κρίθηκαν αποδεκτά, συντάσσει πρακτικό στο οποίο καταχωρίζονται οι οικονομικές προσφορές κατά σειρά μειοδοσίας και εισηγείται αιτιολογημένα την αποδοχή ή απόρριψή τους, την κατάταξη των προσφορών και την ανάδειξη του προσωρινού αναδόχου. Εάν οι προσφορές φαίνονται

ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με το αντικείμενο της ..., η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς, μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας» του ηλεκτρονικού διαγωνισμού στο ΕΣΗΔΗΣ, να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας, κατά ανώτατο όριο είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται τα άρθρα 88 και 89 ν. 4412/2016. Εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, η προσφορά απορρίπτεται ως μη κανονική., σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες διατάξεις του άρθρου 88 ν. 4412/2016, επιβάλλουν στην αναθέτουσα αρχή να εκτιμά εάν οι υποβληθείσες στην διαγωνιστική διαδικασία οικονομικές προσφορές είναι ασυνήθιστα χαμηλές και σε περίπτωση που κάποιες από αυτές εμφανίζονται ως τέτοιες, να εξακριβώνει τη σοβαρότητα και τη φερεγγυότητά τους καλώντας τους οικονομικούς φορείς να παράσχουν εξηγήσεις σχετικά με τις προσφερόμενες τιμές. Η αναθέτουσα αρχή διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια να εκτιμήσει κατ' αρχήν συγκεκριμένη οικονομική προσφορά ως ασυνήθιστα χαμηλή, υποχρεούμενη, όμως, στην περίπτωση αυτή να καλέσει τον διαγωνιζόμενο, του οποίου την οικονομική προσφορά κρίνει ως ασυνήθιστα χαμηλή, προς ... των αναγκαίων διευκρινίσεων ως προς τη σύνθεση της προσφοράς του».) σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες διατάξεις του **άρθρου 88 ν. 4412/2016**, επιβάλλουν στην αναθέτουσα αρχή να εκτιμά εάν οι υποβληθείσες στην διαγωνιστική διαδικασία οικονομικές προσφορές είναι ασυνήθιστα χαμηλές και σε περίπτωση που κάποιες από αυτές εμφανίζονται ως τέτοιες, να εξακριβώνει τη σοβαρότητα και τη φερεγγυότητά τους καλώντας τους οικονομικούς φορείς να παράσχουν εξηγήσεις σχετικά με τις προσφερόμενες τιμές. Η αναθέτουσα αρχή διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια να εκτιμήσει κατ' αρχήν συγκεκριμένη οικονομική προσφορά ως ασυνήθιστα χαμηλή, υποχρεούμενη, όμως, στην περίπτωση αυτή να καλέσει τον διαγωνιζόμενο, του οποίου την οικονομική προσφορά κρίνει ως ασυνήθιστα χαμηλή, προς ... των αναγκαίων διευκρινίσεων ως προς τη σύνθεση της προσφοράς του. Η ενεργοποίηση του μηχανισμού του ως άνω άρθρου 88, ήτοι η υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να ελέγχει τη σοβαρότητα ορισμένης προσφοράς, εξαρτάται από την προηγούμενη ύπαρξη αμφιβολιών όσον αφορά την αξιοπιστία και την φερεγγυότητά της, δοθέντος ότι η οδηγία 2014/24/ΕΕ δεν

καθορίζει μέθοδο υπολογισμού των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών ούτε έχει εκδοθεί κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 88 παρ. 6 του ν. 4412/2016 [πάντοτε, υπό την εφαρμοστέα κατά χρόνο μορφή του] εγκύκλιος του αρμόδιου Υπουργού για την εξειδίκευση των όρων χαρακτηρισμού μιας οικονομικής προσφοράς ως ασυνήθιστα χαμηλής. Επομένως, μόνον εφ' όσον προκύπτουν πράγματι τέτοιες αμφιβολίες, οφείλει η αναθέτουσα αρχή να ζητήσει τις διευκρινίσεις που θεωρεί ενδεδειγμένες ως προς την σύνθεση της προσφοράς, πριν, ενδεχομένως, την απορρίψει. Αντιθέτως, σε περίπτωση κατά την οποία η προσφορά δεν φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή, το άρθρο αυτό δεν εφαρμόζεται. Περαιτέρω, σύμφωνα με το καθιερούμενο από το εν λόγω άρθρο 88 σύστημα εντοπισμού και ελέγχου των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, η αναθέτουσα αρχή προβαίνει σε μία εκ πρώτης όψεως (*prima facie*) εκτίμηση του κατά πόσον οι προσφορές είναι -«φαίνονται» κατά τη διατύπωση της παρ. 1 του αυτού άρθρου (και της αντίστοιχης παρ. 1 του άρθρου 69 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ)- ασυνήθιστα χαμηλές. **Ως εκ τούτου, η έκταση της υποχρεώσεως για αιτιολόγηση, την οποία υπέχει η αναθέτουσα αρχή σε περίπτωση που εκτιμά ότι η οικονομική προσφορά δεν φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή, είναι περιορισμένη και, εντεύθεν, δεν υποχρεούται να προβεί σε διεξοδική ανάλυση της συνθέσεως κάθε προσφοράς προκειμένου να διαπιστώσει ότι αυτή δεν αποτελεί ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά.** Ειδικότερα, η αναθέτουσα Αρχή οφείλει κατ' αρχάς να εξετάσει αν οι υποβληθείσες προσφορές περιέχουν ένδειξη, ικανή να δημιουργήσει την υποψία ότι ενδέχεται να είναι ασυνήθιστα χαμηλές. Εάν οι υποβληθείσες προσφορές δεν περιέχουν τέτοια ένδειξη και, συνεπώς, δεν φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές, η αναθέτουσα Αρχή μπορεί να συνεχίσει την διαγωνιστική διαδικασία για την ... συμβάσεως. Η αναθέτουσα Αρχή διαθέτει κατ' αρχήν ευρεία διακριτική ευχέρεια, κατ' εκτίμηση, ιδίως, της αποκλίσεως της οικονομικής προσφοράς κάθε διαγωνιζομένου από την προϋπολογισθείσα δαπάνη του ..., αλλά και σε συνδυασμό με τις λοιπές υποβληθείσες οικονομικές προσφορές, να χαρακτηρίσει συγκεκριμένη οικονομική προσφορά ως ασυνήθιστα χαμηλή, υποχρεούμενη, όμως, στην περίπτωση αυτή να καλέσει τον διαγωνιζόμενο, του οποίου την οικονομική προσφορά κρίνει ως ασυνήθιστα χαμηλή, προς ... των αναγκαίων διευκρινίσεων ως προς τη σύνθεση της προσφοράς του. Η άσκηση δε της διακριτικής αυτής ευχέρειας υπόκειται σε

δικαστικό έλεγχο ως προς την υπέρβαση των άκρων ορίων της. Εξάλλου, σε περίπτωση κατά την οποία διαγωνιζόμενος προβάλλει ... και συγκεκριμένους ισχυρισμούς περί υποβολής ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς εκ μέρους άλλου διαγωνιζόμενου, γεννάται αντίστοιχη υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να απαντήσει επί των προβληθέντων ουσιωδών ισχυρισμών. Η απάντηση αυτή πρέπει να είναι νομίμως αιτιολογημένη, η δε νομιμότητα και επάρκεια της σχετικής αιτιολογίας αποτελεί αντικείμενο ελέγχου από την ΕΑΔΗΣΥ (βλ. ΣτΕ 7μ 726/2022, ΣτΕ 199/2021, 154/2021, ΕΑ ΣτΕ 12/2020). Ωστόσο, οι διαγωνιζόμενοι δεν εμποδίζονται να προβάλουν το πρώτον ισχυρισμούς περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών άλλων προσφερόντων με την άσκηση προδικαστικής προσφυγής τους ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ (πρβλ. ΣτΕ 7μ 726/2022, σκ. 32). Δεν θεωρούνται ουσιώδεις και συγκεκριμένοι οι ισχυρισμοί που ερεΐδονται αποκλειστικά στην κοστολόγηση των οικονομικών προσφορών των συμμετεχόντων στον διαγωνισμό, η οποία ανάγεται στους παράγοντες και στα οικονομικά δεδομένα που ισχύουν για καθέναν από τους διαγωνιζόμενους (πρβλ. ΕΑ ΣτΕ 12/2020)· μόνη δε η υποβολή χαμηλότερης προσφοράς σε επιμέρους κονδύλια, σε σχέση με τις λοιπές υποβληθείσες προσφορές, δεν αρκεί προκειμένου να εξετασθεί η οικονομική προσφορά ενός οικονομικού φορέα ως ασυνήθιστα χαμηλή (πρβλ. ΕΑ ΣτΕ 165/2020, 20/2020, 290/2017).

13. Περαιτέρω, έχει κριθεί ότι μία προσφορά (ή ένα επιμέρους κονδύλι αυτής) φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή και η υποχρέωση να δικαιολογηθεί το αναφερόμενο στην προσφορά κόστος, είναι περισσότερο έντονη **όταν είναι μηδενικό ή προσδιορίζεται σε τέτοιο ύψος που κατ' ουσίαν εξομοιώνεται προς μηδενικό**. Έτσι με την απόφαση ΣτΕ 3439/2014 κρίθηκε ότι: «13. *Επειδή, από τις ανωτέρω προβλέψεις της διακηρύξεως, σε συνδυασμό με όσα έγιναν δεκτά στην σκέψη 11, συνάγεται ότι, κατά την έννοια της διακηρύξεως, το διοικητικό κόστος για την συγκεκριμένη σύμβαση πρέπει, κατ' αρχήν, να καλύπτει, μεταξύ άλλων, το κόστος για την απόκτηση και χρήση των αναφερομένων στην διακήρυξη ... και ότι προσφορά, στην οποία αναφέρεται διοικητικό κόστος που δεν καλύπτει τις εν λόγω δαπάνες, απορρίπτεται. Τέτοια προσφορά δεν απορρίπτεται αν ο διαγωνιζόμενος επικαλεσθεί και αποδείξει ενώπιον της αναθέτουσας αρχής ότι, ως εκ του τρόπου οργάνωσης της επιχειρησεώς του ή άλλων, ενδεχομένως, παραγόντων, δικαιολογείται το*

αναφερόμενο στην προσφορά του ύψος του ... κόστους. Η υποχρέωση δε να δικαιολογηθεί το αναφερόμενο στην προσφορά κόστος είναι περισσότερο έντονη όταν είναι μηδενικό ή προσδιορίζεται σε τέτοιο ύψος που κατ' ουσίαν εξομοιούται προς μηδενικό.»

14. Στην προκείμενη περίπτωση, όπως προκύπτει από τον ηλεκτρονικό φάκελο του διαγωνισμού: **1)** Το κόστος της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής της παρεμβαίνουσας ανέρχεται στα 31,15€ και αυτό αναγράφεται στην εγγυητική επιστολή που κατατέθηκε. **2)** Το κόστος της εγγυητικής καλής εκτέλεσης θα ανέλθει στα 41,47€. Εν προκειμένω, σημειώνεται ότι όπως προκύπτει από το άρθρο 2.2.2.2 της Διακήρυξης η εγγύηση συμμετοχής επιστρέφεται στον Ανάδοχο με την προσκόμιση της εγγύησης καλής εκτέλεσης και συνεπώς η παρεμβαίνουσα δεν όφειλε να υπολογίσει το κόστος εγγύησης συμμετοχής αλλά μόνο το κόστος εγγύησης καλής εκτέλεσης (41,47€) στο κονδύλιο του ... κόστους ... διότι δεν είναι δυνατό να συντρέχουν και οι δύο εγγυήσεις και να πρέπει να υπολογίσει ο προσφέρων οικονομικός φορέας διπλό κόστος για τις εγγυητικές επιστολές, ενώ όπως προκύπτει από το άρθρο 4.1 της ως άνω Διακήρυξης η εγγύηση καλής εκτέλεσης της ... καλύπτει συνολικά την εφαρμογή της ... και συνεπώς είναι αυτή που συνάπτεται άμεσα με την «...» από τον οικονομικό φορέα που θα επιλεγεί ως ανάδοχος της ..., ενώ παράλληλα από κανένα σημείο της διακήρυξης δεν προκύπτει ότι το κόστος της έκδοσης και διατήρησης της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής πρέπει να περιληφθεί στο επίμαχο κονδύλιο του ... κόστους (βλ. ΔΕφΘεσσαλονίκης 91/2023 σκ. 13). **3)** Το κόστος για τον ... ανέρχεται στα 25,00€ ($5 \dots * 0,4 \text{ ώρες} * 5,00\text{€ για τον } \dots$ και $5 \dots * 0,4 \text{ ώρες} * 7,50\text{€ για τον } \dots = 25,00\text{€ σύνολο}$)(υπολογίζοντας ορθά η παρεμβαίνουσα 5 ... και όχι 10, όπως αποδείχθηκε ανωτέρω στη σκ. 10). Άρα: $31,15\text{€} + 41,47\text{€} + 25,00\text{€} = 97,62 \text{ €}$. Σημειώνεται, ωστόσο, ότι όσον αφορά στο κόστος για τον ..., καταρχήν δεν υπήρχε υποχρέωση υπολογισμού του με βάση τη διάταξη του άρθρου 21 παρ.1 ν. 3850/2010, διότι η υποχρέωση που καθιερώνεται με αυτή δεν περιλαμβάνει την περίπτωση όπου το ... που θα απασχοληθεί δε θα ξεπερνά τα ... (ΑΕΠΠ 1666,1667/2020). Εν προκειμένω, στο πλαίσιο της συγκεκριμένης ... η παρεμβαίνουσα δηλώνει ότι θα απασχολεί λιγότερους από ..., και κατά τούτο δεν υπήρχε καμία υποχρέωση υπολογισμού κόστος ... με βάση τα προβλεπόμενα στην εν λόγω νομοθετική διάταξη. **4)**

Όσον αφορά στο κόστος έκδοσης και διατήρησης των ISO έχει κριθεί ότι τα έξοδα κάλυψης των Πιστοποιητικών ISO, τα οποία απαιτούνται από τη διακήρυξη αποτελούν προϋπόθεση για την πλήρωση των όρων συμμετοχής και όχι δαπάνη που ανάγεται στην εκτέλεση της ..., ώστε να επηρεάζεται η προσφερόμενη τιμή και να απαιτείται ο επιμερισμός της (βλ. 379/2024 απόφαση ΕΑΔΗΣΥ σκ. 43). 5) Όσον αφορά το κόστος ασφαλιστηρίου συμβολαίου: Εφόσον ούτε ο νόμος στο άρθρο 68 του ν. 3863/2010 αλλά ούτε η ένδικη διακήρυξη επιτάσσουν ρητώς την συμπερίληψη του κόστους ασφαλιστηρίου στο διοικητικό κόστος, η παρεμβαίνουσα δεν υποχρεούτο να το συμπεριλάβει και τυχόν παράλειψη συνυπολογισμού του κόστους του ασφαλιστηρίου συμβολαίου από την παρεμβαίνουσα δεν εδράζεται σε συγκεκριμένες νομοθετικές διατάξεις ή όρους της διακήρυξης, τους οποίους αυτή παραβίασε, λαμβανομένου υπόψη ότι στην οικονομική της προσφορά συνυπολόγισε, σύμφωνα με τη διακήρυξη, ποσοστό ... άρα η οικονομική της προσφορά διαλαμβάνει μεν χαμηλό ποσό ... κόστους αλλά επαρκές και ανεκτό για την ανάληψη της ... (πρβλ. ΣτΕ ΕΑ 285/2020 σκέψη 9, ΣτΕ 2281/2021, ΔΕφΑΘ 2333/2022 σκ.12). Συνεπώς, οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας καθίστανται αβάσιμοι, καθ' ο μέρος συμπεριλαμβάνει στο διοικητικό κόστος παραπάνω από τα απαιτούμενα διοικητικά κόστη, και σε κάθε περίπτωση υπολογισμένα με βάση τη δική της επιχειρηματική της πολιτική. Εν όψει των ανωτέρω, η αναθέτουσα αρχή, εξετάζοντας μεταξύ άλλων την οικονομική προσφορά της παρεμβαίνουσας κατά το στάδιο της αξιολόγησης, την αποδέχθηκε ως αξιόπιστη, καθόσον δεν προέκυψαν, προφανώς, λόγοι ώστε να δημιουργηθούν αμφιβολίες ως προς τη φερεγγυότητα της προσφοράς της και, συνακόλουθα, να ανακύψει ζήτημα περί ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς. Συνεπώς, δοθέντος ότι η προσφορά της παρεμβαίνουσας με το δηλωθέν ... δεν καταλήγει σε αρνητικό ή μηδενικό αποτέλεσμα που να την καθιστά ζημιογόνα ή μη ρεαλιστική, αλλά εμφανίζει συγκεκριμένο ποσοτικό μέγεθος, το οποίο είναι εύλογο για τις ανάγκες της ... και δε μπορεί να θεωρηθεί, με βάση και τα επί μέρους δεδομένα του συγκεκριμένου διαγωνισμού, ως ασυνήθιστα χαμηλό, νομίμως η αναθέτουσα αρχή έκρινε ότι η προσφορά της δεν παρίσταται *prima facie* ασυνήθιστα χαμηλή. Άλλωστε, από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι κάποιος διαγωνιζόμενος εκ των υπολοίπων είχε προβάλλει ενώπιον της αναθέτουσας, ... και συγκεκριμένους ισχυρισμούς περί υποβολής

ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς από την παρεμβαίνουσα, ώστε να γεννηθεί υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να κινήσει τη διαδικασία διευκρινίσεων του άρθρου 88 του ν.4412/2016 (πρβλ. ΔΕΦΑΘ 701/2023, σκ.20). Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι η παρεμβαίνουσα υπολογίζει εύλογο ποσό ... κόστους στην οικονομική της προσφορά και ως εκ τούτου ορθά κρίθηκε αποδεκτή από την αναθέτουσα αρχή, τα όσα δε περί αντιθέτου ισχυρίζεται η προσφεύγουσα προβάλλονται αβάσιμα. Σε κάθε δε περίπτωση δεν προκύπτει ότι η ενάσκηση της διακριτικής ευχέρειας της αναθέτουσας αρχής περί τη μη κατάγνωση ασυνήθως χαμηλού ύψους της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας έλαβε χώρα καθ' υπέρβαση των άκρων ορίων της ευχέρειας αυτής, οι δε αντίθετες αιτιάσεις της προσφεύγουσας, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμες.

15. Κατόπιν των ανωτέρω, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της, σύμφωνα με το σκεπτικό της παρούσας και να διαταχθεί η κατάπτωση του καταβληθέντος παραβόλου της προσφεύγουσας (άρθρο 363 του ν. 4412/2016). Περαιτέρω, κατά τα διαλαμβανόμενα στο σκεπτικό, πρέπει να της επιστραφεί το υπερβάλλον του νόμιμου παραβόλου ποσό ύψους 15,00 ευρώ, ως αχρεωστήτως καταβληθέν.

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει προδικαστική προσφυγή.

Δέχεται την παρέμβαση.

Διατάσσει την κατάπτωση του καταβληθέντος παραβόλου.

Διατάσσει την επιστροφή στην προσφεύγουσα του υπερβάλλοντος του νόμιμου παραβόλου ποσού ύψους 15,00 ευρώ, ως αχρεωστήτως καταβληθέντος.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 14 Απριλίου 2025 και εκδόθηκε στις 5 Μαΐου 2025 στην Αθήνα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΤΣΑΠΑΛΙΑΡΗΣ